

Ballada dziadowska

BOLESŁAW LEŚMIAN

ŁĄKA

BALLADY

Ballada dziadowska

Postukiwał dziadyga o ziem¹ kulą drewnianą,
Miał ci nogę obciętą aż po samo kolano.

Ciało, Kaleka

Szedł skądkolwiek gdziekolwiek — byle zażyć wywczasu²,
Nad brzegami strumienia stanął tyłem do lasu.

Stał i patrzył³ tym białkiem, co w nim pełno czerwieni,
Oj da-dana, da-dana! — jak się strumień strumieni!

Wychynęła⁴ z głębin rusałczana dziewczycza⁵,
Obryzgała mu ślepie, aż przymarszczył pół lica⁶.

Bogini

Nie wiedziała, jak pieścić — nie wiedziała, jak nęcić?
Jakim śmiechem pośmieszyc, jakim smutkiem posmęcić?

Kuszenie, Podstęp

Wytrzeszczyła nań⁷ oczy — szmaragdowe płoszydła⁸ —
I objęła za nogi — pokuśnica⁹ obrzydła.

Całowała uczenie, i lechtliwie, i czule,
Oj da-dana, da-dana! — tę drewnianą, tę kulę!

Parskał śmiechem dziadyga w kark pokłękłej¹⁰ ułudy,
Aż przysiadł na trawie, jakby tańczył przysiudy¹¹.

Aż mu trzęsła się broda i dwie wargi u gęby,
Aż się kulą objął o perłowe jej zęby!

«Czemuż jeno¹² całujesz moją kłodę stroskaną?
Czemuż dziada pomijasz aż po samo kolano?

Za wysokie snadź¹³ progi dla czarciego nasienia¹⁴,
Ty, wymoczku rusalny — ty, chorobo strumienia!

¹ziem (daw.) — dziś popr.: ziemia. [przypis edytorski]

²wywczas — odpoczynek, urlop. [przypis edytorski]

³patrzył — dziś popr. forma 3 os. lp cz.przesz.: patrzył. [przypis edytorski]

⁴wychynąć — tu: ukazać się na powierzchni. [przypis edytorski]

⁵dziewczycza — dziewczyna. [przypis edytorski]

⁶lico (daw.) — twarz. [przypis edytorski]

⁷nań — na niego. [przypis edytorski]

⁸płoszydło (neol.) — coś, co straszy. [przypis edytorski]

⁹pokuśnica — ta, która kusi. [przypis edytorski]

¹⁰pokłękły — klęczący. [przypis edytorski]

¹¹przysiud — przysiad, figura taneczna. [przypis edytorski]

¹²jeno (daw., gw.) — tylko. [przypis edytorski]

¹³snadź (przestarz.) — widocznie. [przypis edytorski]

¹⁴czarcie nasienie — wyzwisko: zła osoba. [przypis edytorski]

Pieszczotami to drewno chcesz pokusić do grzechu?
Oj da-dana, da-dana! — umrę chyba ze śmiechu!» —

Spowiła go ramieniem, okręciła, jak frygą¹⁵!
«Pójdźże ze mną, dziadoku — dziaduleńku — dziadygo!

Kuszenie

Będę ciebie nianczyła na zapiecku¹⁶ z koralu,
Będę ciebie tuczyła kromką żwiru spod fali.

Będziesz w moim pałacu miał wywczasy niedzielne,
Będziesz pijał z mej wargi pocałunki śmiertelne!»

Pociągnęła za brodę i za torbę żebraczą
Do tych nurtów pochłonnych¹⁷, co się w słońcu inaczą¹⁸.

Śmierć, Woda, Żebrak

Nim się zdążył obejrzyć — już miał falę na grzbiecie —
Nim się zdołał przeżegnać — już nie było go w świetle!

Zakłębiły się nurty — wyrównała się woda,
Znikła torba dziadowska i łysina, i broda!

Śmierć, Kaleka

Jeno kloc ten chodziwy¹⁹ — owa kula drewniana
Wyłynęła zwycięsko — oj da-dana, da-dana!

Wyłynęła — niczyja, nienależna nikomu,
Wyzwolona z kalectwa, wypłukana ze sromu²⁰!

Brnęła tędy — owędy szukająca swej drogi,
Niby szczątek okrętu, co się wyzbył załogi!

Grzała gnaty na słońcu ku swobodzie, ku życiu,
Zapłasała radośnie na swym własnym odbiciu!

I we żwawych poskokach²¹ podyrdała przez fale,
Oj da-dana, da-dana! — w te zaświaty — oddale!

¹⁵*fryga* (daw.) — bąk, zabawka dziecięca. [przypis edytorski]

¹⁶*zapiecek* — tu: posłanie. [przypis edytorski]

¹⁷*pochłonny* — pochłaniający. [przypis edytorski]

¹⁸*inaczyć* (daw.) — zmieniać. [przypis edytorski]

¹⁹*chodziwy* — wytrzymały w chodzeniu. [przypis edytorski]

²⁰*srom* (daw.) — wstyd, hańba. [przypis edytorski]

²¹*poskok* (daw.) — podskok. [przypis edytorski]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z **Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur**.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na **Licencji Wolnej Sztuki 1.3**. Fundacja Wolne Lektury zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w **Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur**. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/lesmian-ballada-dziadowska/>

Tekst opracowany na podstawie: Bolesław Leśmian, *Łąka*, wyd. J. Mortkowicz, Warszawa, 1920

Wydawca: Fundacja Wolne Lektury

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – państwowego funduszu celowego.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Hanna Zając, Marianna Czabator, Marta Niedziałkowska, Weronika Trzeciak.

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Wolne Lektury – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1,5% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Wolne Lektury, KRS 0000070056.

Wspieraj Wolne Lektury i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: **szczegóły na stronie Fundacji**.